

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1985

ΤΑ ΝΕΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

ΤΑ ΝΕΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ

Β' ΕΤΟΣ - ΤΕΥΧΟΣ 3/1985

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
ΜΗΝΥΜΑΤΑ	3
ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ	
Έκθεση Ελλάδα καί Θάλασσα	4-6
Άλλαγές στό Διοικητικό Συμβούλιο του Μουσείου	6
Έκκληση για τόν έπαναπατρισμό του τρίπτυχου του Γεωργίου Κλόντζα	6
ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ	
Λογαριασμός « ΔΩΦΙ »	7
Έκδηλώσεις	8
Τά νέα μέλη μας	9-10
ΠΩΛΗΤΗΡΙΟ	10
ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΣ	
Ίστορικό άρχεϊο	11
Νέα άπό τή βιβλιοθήκη	12-15
Φωτογραφικό άρχεϊο « NELLY'S »	16-20
Νεοέλληνες Μαικήνες: Κωνσταντίνος Μπενάκης	21-24

Άγαπητοί Φίλοι,

Είμαστε λαός συναισθηματικός. Ένα μεγάλο μέρος από τις πράξεις μας έχει σαν αίτια και σαν άφορμή την αγάπη ή το μίσος μας, την υπερηφάνεια ή την ντροπή μας, την καλοσύνη ή το θυμό μας, μά και την αγάπη για τον εαυτό μας, τη θρησκευτικότητα μας, την αντίληψη της τιμής, της ηθικής και την αγάπη για την πατρίδα μας.

Τά πιο κοινωνικά από τά συναισθήματά μας είναι εκείνα πού ενδιαφέρουν τούς συνανθρώπους μας κι' όταν μάλιστα ανήκουν στην κατηγορία των συμπαθητικών συναισθημάτων, τότε γίνονται παράδειγμα και παρακίνηση για όλους.

Μιά ματιά γύρω μας και μία έρευνα στην κοινωνική ζωή του τόπου μας, μάς δείχνει πώς τά πιο πολλά από τά αξιόλογα κτίρια πού στολίζουν τό περιβάλλον μας και οί πιο φιλόνηρωτες οργανώσεις πού δίδουν κάθε είδους βοήθεια σ' όσους έχουν ανάγκη, έγιναν και γίνονται από Έλληνες πού τούς καθοδηγεί τό συναίσθημα, έθελοντές πού προσφέρουν χρήμα ή εργασία, χωρίς νά είναι υποχρεωμένοι από κανένα Νόμο του Κράτους.

Δέν είναι ένας ή δύο οί συναισθηματικοί αυτοί έθελοντές. Είναι άπιστευτα πολλοί, είναι για κάποια χρονική περίοδο, σχεδόν όλοι.

Κι' όταν τυχαίνει νά είναι και πολυτάλαντοι Μαικήνες, τότε προσφέρουν την Άκαδημία, τό Ζάππειο, Σχολεία, Νοσοκομεία, Μουσεία. Όταν είναι ό πολός κόσμος, τότε δίδει τό κατά δύναμη, βοηθάει ηλικιωμένους ή ανάπηρα παιδιά, εκπαιδεύει προσκόπους και οδηγούς, εργάζεται στα Νοσοκομεία έθελοντικά, φυτεύει δένδρα ή δίνει αίμα.

Όποιο συναίσθημα κι' αν τόν παρακινεί, από τό πιο έγωιστικό ως τό πιο άλτρουιστικό, για μάς, πού βοηθούμαστε από την πράξη του, είναι τό ίδιο έπιθυμητός και τό ίδιο αξιέπαινος.

Έσύ πού προσφέρεις σ' έναν σκοπό πού τόν θεωρείς άξιο νά τόν βοηθήσης κι' αν ακόμα δέν ακούσεις τά πολλά χειροκροτήματα της έπιδοκίμασας, πού ίσως και δέν τά επιδιώκεις, όμως,θά νοιώσεις την ένδόμυχη εύχαρίστηση πού σου ανταποδίδει ή καλή πράξη. Θά νοιώσεις και μία περηφάνεια πώς ό σκοπός έπιτεύχθηκε χάρις στή δική σου βοήθεια και είναι γύρω σου οί φίλοι πού θά σου τό αναγνωρίσομε.

Μέ Φιλικούς Χαιρετισμούς
Ο Πρόεδρος
Στέλιος Κνιθάκης

« ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑ »

Ἡ ἔκθεση «Ἑλλάδα καὶ Θάλασσα», πού ὀργανώθηκε ἀπὸ τὸ ΥΠΠΕ καὶ τὸ Μουσεῖο Μπενάκη στὰ πλαίσια τοῦ ἑορτασμοῦ γιὰ τὴν ἀνακήρυξη τῆς Ἀθήνας σὲ Πολιτιστικὴ Πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης, ἐγκαινιάστηκε στὶς 14 Ἰουλίου καὶ προβλέπεται νὰ κλείσει στὶς ἀρχές Ὀκτωβρίου. Μέσα σὲ 3.000 μ² 1200 ἐκθέματα ἀπὸ 75 μουσεῖα, ἰδρύματα, βιβλιοθῆκες καὶ μοναστήρια τῆς χώρας μας, καθὼς καὶ ἀπὸ 23 ἰδιωτικές συλλογές, προβάλλουν τὸν ρόλο πού ἔπαιξε ἡ θάλασσα στὴν ἱστορικὴ μοῖρα, τὴν τέχνη, τὸν μῦθο καὶ τὴν ἐμπνευση τοῦ ἑλληνισμοῦ. Καὶ μόνον ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀντικειμένων, τὴν ἔκταση πού καλύπτουν στὸ χρόνο καὶ στὸ χώρο, ἡ ἔκθεση μπορεῖ νὰ χαρακτηριστεῖ ὡς τὸ μεγαλύτερο ἐκθεσιακὸ γεγονός τῶν τελευταίων χρόνων.

Ἡ διοργάνωση μιᾶς ἔκθεσης μὲ θέμα τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴ Θάλασσα προσφέρεται σὲ πολλαπλές ἐναλλακτικές λύσεις καὶ ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ ἀπὸ ποικίλες προσεγγίσεις. Ὅταν μάλιστα τὸ περιεχόμενό της καλεῖται νὰ καλύψει ὁλόκληρο τὸ ἀνάπτυγμα τοῦ ἱστορικοῦ φάσματος, ἀπὸ τὴν Νεολιθικὴ ἐποχὴ ὡς τίς μέρες μας, οἱ δυνατότητες τῆς ἐπιλογῆς μιᾶς σειρᾶς ἀπὸ διαφορετικὲς ὀπτικές ἀφητηρίες εἶναι ἀπεριόριστες. Καὶ θεωρητικά μποροῦν νὰ εἶναι ὅλες ἐξίσου δικαιωμένες ἐκθετικά.

Ἡ ἔκθεση «Ἑλλάδα καὶ Θάλασσα» ἀπλώνεται ὡς τὰ ὄρια τοῦ ἑλληνικοῦ χρόνου, ἐνῶ παράλληλα, χάρις στὸ συνοδευτικὸ κυρίως ὑλικό, προσπαθεῖ νὰ ὑποδηλώσει τὴν ἔκταση τοῦ γεωγραφικοῦ χώρου πού κερδίζεται μὲ τὸν ἔλεγχο τοῦ ὕγρου τοῦ στοιχείου σὲ κάθε μιὰ ἀπὸ τίς ἱστορικές περιόδους τῆς πορείας τοῦ ἑλληνισμοῦ. Κι αὐτὸ μὲ κεντρικὸ ἀξονα τίς συντεταγμένες τῶν πολιτιστικῶν ἀγαθῶν, πού, εἰδικά στὴν περίπτωση αὐτῆ, θεωροῦνται ὡς ἀποτελέσματα ἐπικοινωνίας. Τὸ ἔργο τῆς τέχνης, ἀπὸ τὸ ἀπλό ἀντικείμενο τῆς καθημερινῆς χρήσης ὡς τίς μεγάλες καλλιτεχνικές δημιουργίες, κρύβει ἄλλωστε μέσα του, ἀνάμεσα σὲ πολλὲς ἄλλες γενεσιουργές αἰτίες, μιὰ βαθειὰ ἐμπειρία ἐπαφῆς μὲ τὸν ἔξω κόσμο. Κάπως ἔτσι θὰ πρέπει νὰ δεῖ ὁ ἐπισκέπτης τὰ ἔργα, πού, ὄχι χωρὶς κόπο καὶ ἀντιδράσεις, μπόρεσαν νὰ συγκεντρωθοῦν. Στὰ περισσότερα, ἡ ἴδια ἡ θεματικὴ διευκολύνει μιὰ ἄμεση ἀναγωγή κι ἓνα σχετικὰ εὐκόλο συσχετισμὸ μὲ τὸν τίτλο τῆς ἔκθεσης, ὀρισμένα ἄλλα ἐπιβάλλουν τὴ δραστηριοποίηση τῶν συνδυαστικῶν ἱκανοτήτων καὶ μιὰ ἀντιμετώπιση σὲ σχέση μὲ τί προηγείται καὶ τί ἀκολουθεῖ. Ἄλλα ἔργα λειτουργοῦν στὴν αἴσθηση ἀκαριαῖα, καὶ ἄλλα, τὰ

ταπεινότερα, απαιτούν την ευαισθητοποίηση της προσεγγιστικής διαδικασίας για να φωτιστούν κρυμένοι υπαινιγμοί. Όλα μαζί συναποτελούν ωστόσο μία αδιαίρετη ενότητα. Ένα μεγάλο μέρος από τα αντικείμενα αυτά δεν είχαν ποτέ ως σήμερα εγκαταλείψει τα μουσεία των τόπων της εύρεσής τους. Άλλα είναι έντελώς άγνωστα στο ευρύτερο κοινό, ενώ κανένα δεν είχε ως τώρα βρεί μία ανάλογη πλαισίωση, πού νά φωτίζει τό έσωτερικό του περιεχόμενο.

Τήν καλύτερη προσέγγιση του ύλικού από τόν μέσο επισκέπτη θά διευκόλυνε βέβαια ή έκδοση του αναλυτικού καταλόγου μέ τά έκτενη είσαγωγικά κείμενα καί τόν διαφωτιστικό ύπομνηματισμό των αντικειμένων, όπως είχε προγραμματιστεί. Τήν αναβολή της έκδοσής του επέβαλε, ανάμεσα σέ άλλους λόγους, καί τό γεγονός ότι ο δανεισμός των έκθεμάτων άποφασίστηκε μέ μεγάλη καθυστέρηση από τά διάφορα μουσεία καί τίς συλλογές. Η έκδοση αυτή, πού ή προεργασία της είναι σχεδόν έτοιμη, εξακολουθούμε νά έλπίζουμε ότι θά ύπάρξουν οι οίκονομικές προϋποθέσεις για νά πραγματοποιηθεί.

Γιά τήν πραγματοποίηση της έκθεσης δούλεψε ένας μεγάλος αριθμός ειδικών έπιστημόνων, συνεργατών καί τό προσωπικό του Μουσείου Μπενάκη. Οι ύμνητικές κριτικές για τήν έκθεση, ή άπήχησή της στους Έλληνες καί Ξένους επισκέπτες πιστεύουμε ότι δικαίωσαν τήν έξοντωτική προσφορά όλων αυτών των ανθρώπων.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΕΛΗΒΟΡΡΙΑΣ

ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Είς τό Διοικητικό Συμβούλιο του Μουσείου έγιναν μέ σχετικές απόφασεις του οί έξηξ μεταβολές:

Στή θέση του 'Αντιπροέδρου τοποθετήθηκε ή μέχρι τώρα Γεν. Γραμματεύς κ. Είρήνη Καλλιγά καί στή θέση του Γεν. Γραμματέως ό Σύμβουλος κ. Μαρίνος Γερουλάνος,

ΕΚΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟ ΕΝΟΣ ΤΡΙΠΤΥΧΟΥ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΛΟΝΤΖΑ

Στίς 14 Νομβρίου 1985 διατίθεται σέ δημοπρασία του οίκου Sotheby's στό Λονδίνο ένα από τά πιό ένδιαφέροντα τρίπτυχα τής Κρητικής Σχολής. Τό έργο έχει διαστάσεις 57X61 εκ. άνοικτό, καί φέρεי τήν ύπογραφή του σπουδαίου κρητικού ζωγράφου Γεωργίου Κλόντζα, γιά τόν όποίο γνωρίζουμε ότι έζησε στό 'Ηράκλειο της Κρήτης από τό 1562 ώς τό 1608.

Στά τρία έσωτερικά φύλλα του τρίπτυχου άναπτύσσεται τό άγαπημένο θέμα του Κλόντζα, μία πολυπρόσωπη Δευτέρα Παρουσία μικρογραφικού χαρακτήρα, ένώ στήν έξωτερική όψη των τριών φύλλων διακρίνεται τό «'Επί Σοί Χαίρει» καί ή 'Ανάσταση μέ τή Βρεφοκτονία πού πλαισιώνουν ένα άνεπτυγμένο Σιναϊτικό τοπίο. Αυτό τό τελευταίο έπιτρέπει νά ύποθέσουμε ότι τό τρίπτυχο έγινε γιά τή Μονή τής 'Αγίας Αικατερίνης του Σινά.

Σύμφωνα μέ τίς έκτιμήσεις του Οίκου Sotheby's έχει όρισθεί ώς τιμή ένάρξεως τής δημοπρασίας τό ποσόν των 5.000.000-7.000.000 δραχμών. Τό Μουσείο Μπενάκη κάνει έκκληση στους φίλους καί έπισκέπτες του γιά τή συγκέντρωση του ποσού πού άπαιτείται γιά τήν άγορά καί τόν έπαναπατρισμό αυτού του τρίπτυχου.

ΔΕΞΙΩΣΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟ ΚΛΟΝΤΖΑ

Μέσα στά πλαίσια τής έκκλησης γιά τόν έπαναπατρισμό του τρίπτυχου του Γεωργίου Κλόντζα προγραμματίστηκε δεξίωση στό Μουσείο Μπενάκη, Δευτέρα 30 Σεπτεμβρίου 1985, μέ σκοπό τήν συγκέντρωση χρηματικού ποσού γιά τήν άγορά του έξαίρετου τρίπτυχου τής Κρητικής Σχολής πού φέρει τήν ύπογραφή του Κρητικού Ζωγράφου Γεωργίου Κλόντζα.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ «ΔΩΦΙ»

Ο Κανονισμός του Λογαριασμού Δωρεών Φίλων «ΔΩΦΙ» συντάχθηκε από την Έπιτροπή που είχαν όρισει τά Διοικητικά Συμβούλια του Μουσείου και των Φίλων και που την αποτελούσαν έκ μέρους του Μουσείου η Γεν. Γραμματεύς κ. Ειρήνη Καλλιγά και ο Σύμβουλος κ. Μιχαήλ Μελάς, έκ μέρους δέ των Φίλων ο Ταμίας κ. Άλέξανδρος Χάρτ-Σουϊτζος και ο Σύμβουλος κ. Άλέξανδρος Σαμαράς.

Στή σύνταξη έλαβαν μέρος συμβουλευτικώς ο Πρόεδρος των Φίλων του Μουσείου κ. Στέλιος Κνιθάκης και έδωσε νομική συμβουλή ή κ. Άγγελική Μηνιάτη Νομικός Σύμβουλος του Μουσείου.

Ο Κανονισμός έγκρίθηκε από τά Διοικητικά Συμβούλια και άρχισε νά ισχύει.

Μέ τον Κανονισμό κάθε δωρεά είναι δεκτή στον Λογαριασμό, άκόμα κι' όταν δίδεται για ειδικό σκοπό της έπιθυμίας του δωρητού. Τά ποσά κατατίθενται σε λογαριασμό ταμειευτηρίου και διακινούνται από τον Ταμία του Μουσείου.

Τή διαχείριση του λογαριασμού «ΔΩΦΙ» έχει τετραμελής Έπιτροπή, μέ δύο μέλη όριζόμενα από τό Διοικητικό Συμβούλιο του Μουσείου έκ των όποίων τό ένα είναι ο έκάστοτε εκπρόσωπος ή σύνδεσμος του Μουσείου μέ τους Φίλους, ο όποϊος μετέχει και στο Διοικητικό Συμβούλιο των «Φίλων» βάσει του άρθρου II του Καταστατικού και τό άλλο κατά την άπόλυτο κρίση του Διοικητικού Συμβουλίου.

Έπίσης τά άλλα δύο μέλη από τό Διοικητικό Συμβούλιο των «Φίλων» είναι: ο έκάστοτε Πρόεδρος και ο έκάστοτε Ταμίας.

Μέ αυτόν τον τρόπο τά μέν τρία μέλη της Έπιτροπής αλλάζουν ύποχρεωτικά μετά από θητεία ενός έως τριών έτών τό μέγιστο και τό τέταρτο μέλος, που όρίζεται από τό Μουσείο, μπορεί νά μένει για άόριστο χρόνο, μέχρις ότου τό Διοικητικό Συμβούλιο του Μουσείου άποφασίσει την άντικατάστασή του.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ύπό 4-8 Σεπτεμβρίου 1985 πραγματοποιήθηκε έκδρομή στη Σαμοθράκη, Έβρο, Άλεξανδρούπολη, Κομοτινή, Ξάνθη.

Συμμετοχή 43 μελών του Συλλόγου μας.

Στή Σαμοθράκη όμιλήτρια ήταν ή Ξεναγός Κα Σοφίκα Μιχαηλίδου, μέλος του Συλλόγου μας, ή όποία προσφέρθηκε νά Ξεναγήσει τά μέλη μας σ' ατή τή δύσκολη πραγματικά περιοχή γιά έπαγγελματίες Ξεναγούς καί μέ τήν έμπνευσμένη όμιλία της μάς έμύησε σχετικά μέ τά μυστήρια του Ύερου των Καβείρων καί θαυμάσαμε, ύπό τήν καθοδήγησή της, τά έξαιρετικά έκθέματα του Μουσείου της Σαμοθράκης.

Στήν Κομοτινή ή έπιμελήτρια του Άρχαιολογικού Μουσείου της πόλης Κα Άναγνωστοπούλου μάς Ξενάγησε στό πραγματικά θαυμάσιο καί άγνωστο σέ πολλούς Μουσείο της άκριτικής ατήης περιοχής.

Έπίσης στό Λαογραφικό Μουσείο της Ξάνθης, πού στεγάζεται σέ παραδοσιακό άρχοντικό μάς Ξενάγησε ό έπιμελητής του κ. Μιχαλόπουλος.

Στήν εκδήλωσή μας ατή είχαμε τήν τύχη νά μάς δεχθεί στό σπίτι της στη Μάκρη της Άλεξανδρούπολης ή Λαογράφος Κα Έλένη Φιλίππιδου, ή όποία σέ καταποιστική όμιλία παρουσίασε τίς δυσέυρετες σήμερα Σαρακατσάνικες ποδιές καί κεντήματα (τσεβρέδες) Θράκης.

Σέ όλους τούς όμιλητές-Ξεναγούς της άνω εκδήλωσης εκφράζουμε θερμότερες εύχαριστίες.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΖΟΜΕΝΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ύπό 20-23 Σεπτεμβρίου 1985 έκδρομή στη Ζάκυνθο μέ έπίσκεψη του Άγιογραφικού Μουσείου, του Μουσείου Έπιφανών Ζακυνθίων, Κάστρου, Ιστορικής εκκλησίας Άγίου Γεωργίου τών Φιλικών κλπ.

Έπίσης έπίσκεψη του Φράγκικου κάστρου Χλεμούτσι της έποχής του Βιλλαρδουίνου (στην έπιστροφή).

25 Σεπτεμβρίου 1985 έπίσκεψη στην Έκθεση «Έλλάδα καί Θάλασσα» πού όργανώθηκε άπό τό Μουσείο Μπενάκη στό εκθεσιακό κτίριο του ΟΛΠ στόν Πειραιά, στά πλαίσια του έορτασμού «Άθήνα πολιτιστική πρωτεύουσα της Εύρώπης».

Όμιλητές: ό Διευθυντής του Μουσείου Μπενάκη Κορς Άγγελος Δεληβορριάς καί ή Άρχαιολόγος Δίς Κάτε Συνοδινού.

1-7 Όκτωβρίου 1985 έπίσκεψη στη μεγαλόνησο Κύπρο μέ Ξεναγούς καί όμιλητές Τοπικούς παράγοντες. Λεπτομερές πρόγραμμα χεισταλή στα μέλη μας.

Κατά τήν συνεδρίαση του Συμβουλίου έγιναν αποδεκτές οι αιτήσεις των εξής:

1. 'Αγαλλίδου 'Ιουλία Λυκαβηττού 12, 106 73 'Αθήνα
2. 'Αλαφούζη 'Ελένη Λουκιανού 5, 106 75 'Αθήνα
3. Βελισσαρίου Ρούλα Δημ. Σούτσου 17, 115 21 'Αθήνα
4. Γερακόπουλος Νικόλαος Κηφισίας 130 Γ', 115 26 'Αθήνα
5. Γεωργαντά Μαρία Λ. Κηφισίας 192, 145 62 Κηφισιά
6. Δέδες 'Ιωάννης 'Ωλένου 6-8, 113 62 'Αθήνα
7. Διαμαντίδη Μαρία Δεληγιάννη 109, 145 62 Κηφισιά
8. Διονυσίου - 'Αστερίου 'Αμαλία 'Ασημακοπούλου 45, 153 42 'Αγ. Παρασκευή
9. 'Ελχακείμ Χαρά Στρατ. Συνδέσμου 23, 106 73 'Αθήνα
10. 'Εμμανουήλ Εύγενία Ξενίας 5, 115 27 'Αθήνα
11. Ζωγράφου 'Αναστασία Μοσχονησίων 39, Πλ. 'Αμερικής
12. Καζολέα 'Αντιγόνη Κορδιγκτώνος 44, 112 51 'Αθήνα
13. Καπατσώρη Νίκη 'Ολύμπου 1, 111 43 'Αθήνα
14. Καύκα Πηνελόπη Εύπαλινου 9, 112 53 'Αθήνα
15. Κλαουδάτου 'Αλίνα Παύλου Καλλιγᾶ 20, Φιλοθέη
16. Κολλέκα 'Ιωάννα Σεβαστουπόλεως 107, 115 26 'Αθήνα
17. Κονταράτος 'Αλκης Βαλαωρίτου 4, 106 71 'Αθήνα
18. Κοντός 'Αθανάσιος 'Αλεξ. Παπαναστασίου 50, 154 51 Ν. Ψυχικό
19. Κουκέλη 'Αλίκη Βασ. Γεωργίου Β' 15, 106 74 'Αθήνα
20. Κουμπάτη Κορνηλία Θαλού 9, 105 58 'Αθήνα
21. Κώνστα Διδώ Δεινοκράτους 103, 115 21 'Αθήνα
22. Λεονταρίου Ρούλα Παυλή 'Αλέξη 8-10, 115 23 'Αθήνα
23. Λογίου Καίτη 'Αλεξ. Παπαναστασίου 50, 154 51 Ν. Ψυχικό
24. Μαυρίκιος 'Ορφέας Καρνεάδου 11, 106 75 'Αθήνα
25. Μαρούδη Δέσποινα Μενεξέδων 4, 145 65 'Εκάλη
26. Μιχοπούλου Μαρία 'Αλωπεκής 22, 106 75 'Αθήνα
27. Μπακάκος Γιώργος Πόντου 35, 146 71 Ν. 'Ερυθραία
28. Μωυσόγλου Εύλαμπία Κηφισίας 118 Α, 115 26 'Αθήνα
29. Νειάδα Σοφία 'Ησιόδου 24, 106 74, 'Αθήνα
30. Νειάδας 'Εμμανουήλ 'Ησιόδου 24, 106 74 'Αθήνα
31. Ξανθάκης 'Αντώνιος 'Εθνάρχου Μακαρίου 20, Π. Ψυχικό
32. Ξηρομερίτου 'Ελένη Διαμαντίδου 23, Π. Ψυχικό
33. Πίτσικας 'Ηλίας Λευκωσίας 25, 112 53 'Αθήνα (Πλ. 'Αμερικής)
34. Πόρτολος Δημήτριος Μακεδονίας 6, 152 37 Φιλοθέη
35. Πρωτοπαπαδάκης Πέτρος Σαμάρα 33, 154 52 Ψυχικό
36. Ράγκα Γαλάτεια 'Αρχελάου 25α, 116 35 'Αθήνα
37. Σαλταφέρα 'Αθηνᾶ Μελεάγρου 3, 106 74 'Αθήνα

38. Σγουρδαῖος Ἀλέξανδρος Πατρ. Ἰωακείμ 36, 106 75 Ἀθήνα
39. Σκαραμαγκᾶ Λίνα Γ' Σεπτεμβρίου 131, 112 51 Ἀθήνα
40. Σωτηροπούλου Ἀλεξάνδρα Ψηλά Ἀλώνια 24, Πάτρα
41. Τσαλλῆ Νίτσα Βασ. Κωνσταντίνου 18, 116 35 Ἀθήνα
42. Τριανταφυλλίδου Φωτεινή Ἰου 7-9, 112 51 Ἀθήνα
43. Τσαμπαραλάκης Γιάννης Ὀμήρου 39, 106 72 Ἀθήνα
44. Φουστάνου Λίλα Μενάνδρου 1, 145 61 Κηφισιά
45. Χαριτάτος Μάνος Λουκιανού 7, 106 75 Ἀθήνα
46. Χατζηγάκης Παναγιώτης Ἀμαρυλλίδος 5, 154 52 Ψυχικό
47. Χιονέα-Παπακώστα Ἰωάννα Ἀγαθουπόλεως 46, 112 52 Ἀθήνα
48. Χολέβα Μαρία-Μάρω Ὑψηλάντου 59, 115 21 Ἀθήνα
49. Χρυσοβελώνη Σοφία Σπευσίππου 4, 106 73 Ἀθήνα
50. Celia Lascarides-Monely Γρηγοροβίου 1, 111 41 Ἀθήνα
51. Monica Anne Sarah Curtis Πλουτάρχου 4, 106 76 Ἀθήνα

Ἡ Δεξίωση τῶν νέων Μελῶν ὀρίστηκε γιὰ τὶς 16 Ὀκτωβρίου ὦρα 12 μεσημβρινή στὶς αἴθουσες τοῦ Μουσείου μέ ξεναγὸ τὴν ἀρχαιο-λόγο δίδα Κάτε Συνοδινοῦ.

— ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΩΛΗΤΗΡΙΟ —

Τό καλοκαίρι τό Πωλητήριο ἀλλάζει κάπως ἐπισκέπτες ἀκολουθώντας τόν ρυθμὸ τοῦ Μουσείου. Οἱ πιστοὶ Ἑλληνες πελάτες ἀραιώνουν καὶ εἰσβάλουν οἱ ὁμάδες τῶν ξένων τουριστῶν. Πολλοὶ ἀποροῦν πού κανεὶς μας δέν μιλά ἰσπανικά ἢ γιὰπωνέζικα. Ἀγοράζουν κυρίως εὐχετήρια, δελτάρια, ἀφίσσες, βιβλία καὶ ὅτι, μπορεῖ νά τοὺς θυμίζει ἀργότερα «τό ταξίδι». Ἀντιμετωπίζουν ἡρωικά τὴν ζέστη καὶ ἐκφράζουν αὐθόρμητα τόν θαυμασμό τους γιὰ τό Μουσεῖο.

Τώρα ὅμως ἐπανερχεται σιγὰ σιγὰ τό γνωστὸ φιλικὸ κοινό, πού ζητᾶ ὄωρα ἢ ἀντικείμενα γιὰ τὴν διακόσμηση τῶν σπιτιῶν καὶ των γραφείων.

Ἀπὸ τὰ ἀντίγραφα τοῦ Μουσείου θά θέλαμε νά ξεχωρίσουμε δύο, πού πιστεύουμε πὺς εἶναι ἰδιαίτερα κατάλληλα γιὰ γραφεῖα. Καὶ τὰ δύο εἶναι ἀπὸ συνθετικὸ μάρμαρο.

Τό ἓνα εἶναι τό ἀναθηματικὸ ἀνάγλυφο μέ παράσταση τοῦ Ἀσκληπιοῦ μπροστά σέ φίδι τυλιγμένο σέ κορμὸ δένδρου. Εἶναι βέβαια ἀπὸ τὰ λίγα διακοσμητικὰ πού ταιριάζουν κυρίως σέ γραφεῖα γιαιτρῶν.

Τό δεῦτερο μπορεῖ νά διακοσμήσει καὶ ἓνα γραφεῖο ἀλλὰ καὶ ὅποιοδῆποτε σπίτι. Πρόκειται γιὰ τὴν θαυμασία κεφαλή τοῦ Ἀπόλλωνα Σαυροκτόνου, πού προέρχεται ἀπὸ ἓνα ρωμαϊκὸ ἀντίγραφο ἐνός ἔργου τοῦ Πραξιτέλη.

Γιὰ τὰ καινούργια ἀντικείμενα, πού ἀρχίζουν σιγὰ σιγὰ νά ἀναγγέ- λουν τὶς γιορτές θά μιλήσουμε σέ προσεχῆς σημείωμα.

ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

Ύστερα από τήν πρώτη παρουσίαση του Τμήματος των Ιστορικών Αρχείων, πού έγινε στο προηγούμενο τεύχος του φυλλαδίου Τά νέα των φίλων, Ἀπρίλης - Ιούνιος 1985, θά θέλαμε νά παρουσιάσουμε εἰδικότερα, μερικά ἀρχεῖα τά ὁποῖα προσφέρονται εἴτε γιά τό σημαντικό τους περιεχόμενο, εἴτε γιά τή μοναδικότητά τους. Βέβαια, τό κάθε ἀρχεῖο ἔχει τή δική του ξεχωριστή ὄντοτητα ἢ ὁποῖα ἀντικατοπτρίζει τήν προσωπικότητα καί τίς δραστηριότητες τοῦ δημιουργοῦ του καί πάντοτε ἔχει κάποιο καινούργιο στοιχεῖο νά δώσει στόν ἱστορικό ἐρευνητή.

Σημαντικό σέ περιεχόμενο, ὅσο καί σέ ὄγκο, εἶναι τό Ἀρχεῖο Νικολάου Μαυροκορδάτου καί Γεωργίου Μπαλτατζῆ. Τό μὲν πρῶτο, περιλαμβάνει 15 χιλιάδες περίπου ἐγγραφα, τά ὁποῖα καλύπτουν σαράντα χρόνια πολιτικῆς καί κοινωνικῆς ζωῆς (1837-1903). Ἡ τεράστια ἀλληλογραφία του μέ τά διάφορα μέλη τῆς οἰκογένειάς του, ἰδιαίτερα μέ τή μητέρα του Χαρίκλεια Α. Μαυροκορδάτου, τόν ἀδελφό του Γεώργιο καί τή γυναῖκα του Ἐλένη τό γένος Balch, δέν περιορίζεται μόνον στίς καθημερινές συνήθειες καί συμβάντα, ἀλλά ἐπεκτείνεται σέ σημαντικά ἱστορικά καί κοινωνικά γεγονότα, εἰδομένα ἀπό ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι κατεῖχαν δημόσιες θέσεις καί εἶχαν βαθειά γνώση τῶν πολιτικῶν ἐξελιξέων.

Τό δεύτερο, τοῦ Γεωργίου Μπαλτατζῆ (1868-1922), ἀποτελεῖ συνέχεια τοῦ πρῶτου, τόσο στόν οἰκογενειακό τομέα, ὅσο καί στόν πολιτικό. Στόν οἰκογενειακό, γιατί ὁ Γεώργιος Μπαλτατζῆς παντρεύτηκε τήν κόρη τοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου Χαρίκλεια. Στόν πολιτικό, γιατί σέ ὄλους μας εἶναι γνωστή ἡ δραστηριότητα τοῦ Γεωργίου Μπαλτατζῆ ὡς πολιτικοῦ στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰ. τοῦ ὁποῖου ἡ πολιτική σταδιοδρομία τερματίζεται μέ τή Μικρασιατική καταστροφή. Παράλληλα μέ τό ἀρχεῖο τοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου τό ὁποῖο ἀποτελεῖ τό βασικό πυρῆνα τῆς δωρεᾶς Δαμιανοῦ Κυριαζῆ, ὑπάρχει ἕνα μικρό μέρος τοῦ ἀρχείου τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, τό ὁποῖο εἶχε ἀποσπασθεῖ ἀπό τό κύριο σῶμα τοῦ ἀρχείου πού βρίσκεται στά Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους. Στήν ἐνότητα αὐτή ἀνήκει καί τό πρῶτο μέρος τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τό ὁποῖο ἐθεωρεῖτο χαμένο ἢ λανθάνον ἀπό τόν Ἐμμ. Πρωτοψάλτη (βλ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτη, Ἱστορικόν Ἀρχεῖον Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου ἐν Ἀθήναις 1963, τόμ. 5ος, τεύχος 1' σελ. 4).

Τήν ἐπιμέλεια τῆς κατάταξης καί ἀποδελτίωσης τοῦ ὑλικοῦ ὅπως ἀναφέραμε καί στό προηγούμενο τεύχος, ἔχουν ἀναλάβει ἀπό κοινοῦ ἡ Κα Ἐλένη Γαρέζου φιλόλογος, καί ὁ Κος Ἀλέξανδρος Χάρτ-Σοῦτζος, οἱ ὁποῖοι περᾶτωςαν ἤδη τήν ταξινόμηση τοῦ ὑλικοῦ καί προχωροῦν

στήν αποδελτίωση. Πιστεύουμε ότι προσεχώς θα είμαστε στην ευχάριστη θέση να αναγγείλουμε την ολοκλήρωση της αποδελτίωσης, ώστε ολόκληρο το Άρχείο να είναι πλέον στη διάθεση των έρευνητών.

ΒΑΛΕΝΤΙΝΗ ΤΣΕΛΙΚΑ

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Στό τελευταίο στάδιο της τυπογραφικής εργασίας βρίσκεται ο κατάλογος των Παλαιών Έντυπων της Βιβλιοθήκης που ύπολογίζεται να έχει ολοκληρωθεί σε ένα μήνα περίπου και να είναι έτοιμος στη διάθεση του αναγνωστικού κοινού. Η έκδοση του καταλόγου πραγματοποιείται χάρη στον οικονομική ενίσχυση του Συλλόγου «Οί Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη» και αποτελεί την πρώτη εργασία που εγκαινιάζει ένα πρόγραμμα για την σταδιακή έκδοση όλων των ενότητων του υλικού του Μουσείου Μπενάκη.

Ο κατάλογος παρουσιάζει αναλυτικά 144 τίτλους βιβλίων, από το 1499 όπου χρονολογείται το παλαιότερο έντυπο της συλλογής, έως και το 1700. Τά βιβλία καταγράφονται με χρονολογική σειρά και είναι οργανωμένα σε ομάδες ανάλογα με το θέμα τους· τή μεγαλύτερη ομάδα αποτελούν τά ταξειδιωτικά έργα, ακολουθούν τά ιστορικά, τά φιλολογικά και τά θρησκευτικά συγγράμματα, και τέλος υπάρχει μία μικρή ένότητα με ποικίλα θέματα.

Όλα τά έντυπα που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, φυλάγονται στο τμήμα των πολυτίμων εκδόσεων της Βιβλιοθήκης γιατί εκτός από τό γεγονός ότι είναι τά παλαιότερα, χαρακτηρίζονται ακόμη από όλα εκείνα τά γνωρίσματα που προσδίδουν σπανιότητα και αξία σ' ένα βιβλίο. Είτε γιατί τό περιεχόμενό τους αποτελεί μοναδική ιστορική πηγή για την καθημερινή ζωή, την πολιτιστική δραστηριότητα και την πνευματική ανάπτυξη της εποχής, είτε γιατί ή εικονογράφηση τους προσφέρει αδιάψευστες οπτικές μαρτυρίες του παρελθόντος. Άλλοτε βγαίνει ή γραμματολογική τους σημασία, ή στοιχειοθεσία και ή σελοδοποίηση του κειμένου, που άποτυπώνει σημαντικά στάδια στην εξέλιξη της τυπογραφίας του 15ου, 16ου και 17ου αιώνα, ενώ ή στάχωση δείχνει συχνά την καλλιτεχνική αίσθηση της βιβλιοδετικής τέχνης (βλ. εικ. 1, 2). Άλλά και οί χειρόγραφες και άλλες κτητορικές σημειώσεις στα περιθώρια των κειμένων, οί σφραγίδες και ex libris προσφέρουν πολύτιμες πληροφορίες για την τύχη και τή διακίνηση του βιβλίου. (βλ. εικ. 3).

Ο κατάλογος αυτός έχει σαν κύριο στόχο του να κάνει ευρύτερα γνωστό ένα σημαντικό μέρος από τίς σπάνιες εκδόσεις της Βιβλιοθήκης του Μουσείου Μπενάκη και παράλληλα προσφέρεται σαν μία συμπληρωματική πηγή στην επιστημονική βιβλιογραφική έρευνα.

ΠΙΤΣΑ ΤΣΑΚΩΝΑ

Ποιήματα Γρηγορίου του Θεολόγου.
 Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Τό τυπογραφικό σήμα του Άλδου Μανούτιου στο τέλος της έκδοσης:
 «ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ
 ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΕΑΥΤΟΝ ΕΠΗ. . Βενετία, 1504».

Τό έργο άποτελεί ένα άκόμη δείγμα
 της μεγάλης τυπογραφικής δραστηριότητας
 του Άλδου Μανούτιου.

Ἐξαιρετο παράδειγμα βιβλιοδετικής τέχνης.
Δερμάτινη ἐπένδυση (χρώμα καφέ) με χρυσότυπη διακόσμηση
ἀπό ρόμβους, ἀνθέμια καὶ μονογράμματα.

Πρόκειται γιὰ τὸν πρῶτο τόμο τῆς ἔκδοσης:

« ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΠΑΡΕΚΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ ΚΑΙ ΟΔΥΣΣΕΙΑ »

Ρώμη, 1542-1550, 4 τόμοι.

Όλοι οἱ τόμοι ἔχουν τὴν ἴδια βιβλιοδεσία.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ ΗΘΙΚΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΕΝ ΟΙΣ ΜΥΡΙΑ
ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡ-
ΘΗΤΑΙ

PLUTARCHI CHAERONEI MO-

RALIA OPUSCULA, MULTIS MENDACIUM
MILIBVS EXPURGATA.

FRO BEN

Collegij Soc. Jesu Chard. 164

BAZILEAE PER HIER. FROBENIUM
ET NIC. EPISCOPIVM,
- M. D. XLII.

*Πλουτάρχου Χαίρωνος
ἠθικὰ ἔργα
ἐπιμεληθέντα
καὶ ἐκδοθέντα
ἐν Χάρδι*

Χειρόγραφες σημειώσεις καὶ κτητορικό σημεῖωμα
σὴ σελίδα τίτλου τοῦ ἔργου:
« ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ ΗΘΙΚΑ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ »
Βασιλεία, 1542.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ «NELLY'S»

Πρίν από ένα περίπου χρόνο, η γνωστή καλλιτέχριδα-φωτογράφος «NELLY'S», αποφάσισε να δωρήσει στο Μουσείο Μπενάκη, τό πλούσιο καί άνεκτίμητο φωτογραφικό άρχείο της, μεγάλης καλλιτεχνικής καί ιστορικής άξιας. Ή δωρεά της συνοδεύεται καί από μία σπάνια συλλογή φωτογραφικών μηχανημάτων, πού είναι μοναδικά σιό είδος τους, γιατί συμπεριλαμβάνεται σ' αυτά μεγάλος άριθμός από σπανιότατες φωτογραφικές μηχανές καί έξαρτήματα. Μεταξύ τών μηχανών ύπάρχει μία χειροποίητη τρίχρωμη μηχανή «BERMROHL» μέ αύξοντα άριθμό 20, μία CONTAX τής ZEISS (35 MLM) τού 1924, τήν πρώτη της έρασιτεχνική μηχανή «ELIAR» — μία φωτογραφική μηχανή μινιατούρα — καθώς καί μεγάλος άριθμός σπάνιων άκόμα καί γιά σήμερα φωτογραφικών φακών.

Ή δωρεά τής «NELLY'S» δέν έχει μόνο άξια γιά τό φωτογραφικό ύλικό της αλλά καί γιά τό ότι είναι ταυτόχρονα καί ένα σπάνιο ντοκουμέντο τής ιστορικής καί πολιτιστικής ζωής τού τόπου μετά τό 1920.

Γόνος πολύ εύπορης μικρασιατικής οικόγενειας, η Έλλη Σουγιουλτζόγλου - Σεραϊδάρη, μέ έντονες άνησυχίες και πραγματικό πάθος γιά τήν τέχνη, πείθει τό 1920 τούς γονείς της παρ' όλο τό συντηρητικό πνεύμα τής έποχής, νά τή στείλουν στή Δρέσδη νά σπουδάσει ζωγραφική και μουσική. Τό 1922 έρχεται ή μικρασιατική τραγωδία. Η οικογένειά της έγκαταλείπει τήν Ίωνία, ένώ ή Έλλη στή Γερμανία άποφασίζει νά δοθει σέ σπουδές πού θά τής έξασφάλιζαν μελλοντικά τόν βιοπορισμό. Άφοσιώνεται στή φωτογραφική τέχνη και μαθητεύει κοντά σέ δύο διάσημους δασκάλους: τόν κλασσικό HUGO ERFURT και τόν πιό μοντέρνο ίμπρεσιονιστή FRANZ FIEDLER. Ο τελευταίος αυτός κατά κάποιο τρόπο συνταιριάζει τή φωτογραφία μέ τή ζωγραφική. Πειραματίζεται μέ νέες μεθόδους και δίνει μία νέα διάσταση στήν μέχρι τότε στατικότητα τής φωτογραφικής τέχνης. Η «NELLY'S» μαθητεύει κοντά του και παίρνει τό δίπλωμά της από τόν μεγάλο αυτό καλλιτέχνη-δάσκαλο. Οι σπουδές της είναι σοβαρές και λαμπρές. Τό δίπλωμά της εφάμιλλο άνωτέρας σχολής. Άποκτά άρτια τεχνική κατάρτιση, βασικός συντελεστής στήν μετέπειτα έξέλιξη και έπιτυχία της.

Έπιστρέφει στήν Άθήνα γύρω στά 1924. Ποιός Άθηναίος τού μεσοπολέμου δεν θυμάται τό άτελιέ τής «NELLY'S» στήν όδό Έρμου άπ' όπου παρελαύνει όλόκληρη ή άθηναϊκή κοινωνία, οι πολιτικοί, οι διπλωμάτες, οι έπιστήμονες, οι συγγραφείς, ντόπιοι και ξένοι.

Η παρουσίαση τών έργων της κάνει βαθειά έντύπωση και συντελεί σέ πλούσια άρθογραφία έκ μέρους τεχνοκριτικών, ταυτόχρονα όμως και άφορμή γιά συζητήσεις και αντιθέσεις. Γνωστοί συγγραφείς όπως ό Σπύρος Μελδς και ό Παύλος Νιρβάνας, θά γράψουν πολλά, γι' αυτή τήν μικροκαμωμένη αλλά τόσο δυναμική γυναίκα, γεμάτη πάθος γιά τήν δουλειά της.

Η «NELLY'S» έχει φέρει άπό τήν Γερμανία πρωτοποριακές αντίληψεις πάνω στήν τεχνική τής φωτογραφίας. Τό BROMOIL και τό OERDRUCK, συγγενικές τεχνικές στήν έπεξεργασία τής εμφάνισης τής φωτογραφίας, τής δίνουν ύλικό γιά τήν παρουσίαση πορτραίτων και τοπίων, πού συναγωνίζονται σέ όμορφιά, πρωτοτυπία αλλά και άψογη μαεστρία τεχνικής, τήν ζωγραφική τέχνη.

Βασικό στοιχείο στήν παρουσίαση τού έργου της, είναι τό πηγαίο ταλέντο της, ή ευάισθησία της στήν άξιοποίηση τής εικόνας και ό άπαράμιλλος τρόπος νά βλέπει διά μέσου τού φακού τά αντικείμενα κατά τέτοιο τρόπο, ώστε νά μπορεί νά αλχηματίζει μέ τήν μηχανή της κάθε κίνηση, άκόμα και τό στιγμιαίο συναίσθημα αυτής άκόμα τής ανθρώπινης άναπνοής.

Δέν είναι τυχαίος ό τρόπος παρουσίασης τών γλυπτών τού Παρθενώνος, και τών άλλων μνημείων τής Άκροπόλεως, φωτογραφισμένων άπό τήν «NELLY'S», όχι άπό σκαλωσιά όπως συνηθίζετο, αλλά άπό τό έδαφος μέ μόνο βοήθημα τό φακό. Ο άρχαιολόγος LEHMAN HAR-

TLBEN, γνωστός για τις άνασκαφές του, άναφέρει πώς οι φωτογραφίες αυτές τών μνημείων τής Άκροπόλεως, είναι οι τελειότερες. Παρμένες με σύγχρονη τεχνοτροπία, σωστή προοπτική και με «μοντέρνο» μάτι, είναι ίσως οι ώραιότερες πού ύπάρχουν.

Τό έργο της όμως είναι πολύμορφο. Ή NEAR EAST FOUNDATION τό 1925-27, τής αναθέτει νά φωτογραφίσει προσφυγικούς καταυλισμούς και με τίς φωτογραφίες αυτές ή όργάνωση ξεκινά στην Άμερική τήν καρποφόρα σταυροφορία της για τους πρόσφυγες.

Ό Καμπούρογλου ένθουσιάζεται από τή δουλειά της και τής ζητά νά άποτυπώσει με τό φακό της τήν παλιά Άθήνα πού χάνεται. Χέρι, χέρι, όπως μας διηγείται ή ίδια, ξεκινούν μαζί κάθε Τετάρτη και τής ύποδεικνύει τί νά φωτογραφίζει. Έτοιμάζουν ένα «ALBUM» με 65 βασιικά φωτογραφίες, πού προλογίζει και περιγράφει ό ίδιος, μά πού τελικά δέν εκδίδεται από έλλειψη χρημάτων. Όστόσο τό 1929 με τίς φωτογραφίες αυτές γίνεται μιá εκθεση πού σημειώνει μεγάλη έπιτυχία και έπαινείται από τόν τύπο. Τό ύλικό αυτό είναι τό πρώτο πού χάρησε ή καλλιτέχνις στό Μουσείο και είναι έτοιμο και ταξινομημένο για εκδοσή.

Έν τώ μεταξύ, ή «NELLY'S» όργώνει μόνη τήν Έλλάδα φωτογραφίζοντας μέσα στό λαμπερό φώς τής πατρίδας διάφορα τοπία, αρχαιολογικούς χώρους, άγάλματα, ναούς, έκκλησιές, χωρικούς και πανέμορφους τύπους τής ύπαίθρου.

Ταυτόχρονα πειραματίζεται με τό γυμνό, έπιρρεασμένη από τά ρεύματα τής έποχής της. Παρ' όλες τίς αντίδράσεις για τήν «ίεροσυλία», θά φωτογραφίσει γυμνές πάνω στην Άκρόπολη, πρώτα τήν χορεύτρια Μόνα Πάϊβα, ξεσηκωνοντας θύελλα διαμαρτυριών και άργότερα τήν χορεύτρια Νικόλσκα. Ή φωτογραφία τής τελευταίας άνάμεσα σε δύο δωρικές κολώνες του Παρθενώνα, με τά άνεμίζοντα πέπλα της και τό τέλειο γυμνό σώμα της μεταξύ ούρανοϋ και γής, είναι ή δημιουργία ένός τέλειου έργου τέχνης πού ξεχωρίζει για τήν κίνηση, τήν άρμονία, τόν ρυθμό και τήν μεγαλοπρέπείά του.

Ή Έλλη τό 1929 παντρεύεται ένα σπάνιο άνθρωπο, τόν Άγγελο Σεραϊδάρη — γόνο εύπορης οίκογένειας τής διασποράς, με μικρασιατικές ρίζες. Γεννημένος στή Δρέσδη, ό Άγγελος Σεραϊδάρης είναι ένας καλλιτέχνης-μουσικός με ξεχωριστές ικανότητες και μεγάλη ευαισθησία στον τομέα τής τέχνης. Μαθητής του BREITNER, πού κι' αυτός ύπήρξε μαθητής του LIST, έγκαταλείπει μιá λαμπρή σταδιοδρομία σαν μουσικός και άφοσιώνεται και αυτός στή φωτογραφική τέχνη. Τό ζευγάρι δέν σταματά νά ταξιδεύει νά δημιουργεί και νά ένημερώνεται πάνω στις έξελξεις τής φωτογραφικής τέχνης.

Με τήν εμφάνιση τής έγχρωμης φωτογραφίας, ή «NELLY'S» πηγαίνει στην Γερμανία με τήν εύκαιρία τών Όλυμπιακών Αγώνων του 1936. Μετά τό τέλος τών αγώνων, φθάνει ως τά έργαστήρια έπεξεργασίας για νά μελετήσει τό σύστημα τής έγχρωμης φωτογραφίας και νά

Σελίν αρμαστρινόβου Νέλλυ
σὺν τῶν ἀγγέλων μετὰ τὴν ἐξέλιξη
ἐπιπέδου τῆς βιομηχανίας
ὁ σπουδὴ Κωσταντίνου
29.2.1936

μάθει ὅλες τὶς σχετικὲς τεχνικὲς διαδικασίες (1936-1937). Εἰδικεύεται στὴν νέα αὐτὴ τεχνικὴ, ἀγοράζει τὶς κατάλληλες μηχανές καὶ τὸ ὑλικό, κι' ἔτσι πρώτη αὐτὴ φέρνει τὴν ἐγχρωμὴ φωτογραφία στὴν Ἑλλάδα.

Ὅταν ὁ Χίτλερ κομπάζει διακηρύσσοντας πὼς μόνη ἡ χώρα του ἔχει τὸ προνόμιο νὰ διατηρεῖ τὴν καθαρότητα τῆς Ἁρείας φυλῆς, ἡ «NELLY'S» πού ἔχει μπρὸς στὰ μάτια της τοὺς τύπους τῶν δικῶν μας χωρικῶν, βγάζει τὴ σειρά τῶν «παράλληλων φωτογραφιῶν» ὅπου ἀντιπαραθέτει τὶς φιγούρες τῶν ἀρχαίων γλυπτῶν μετὰ σύγχρονους Ἕλληνες. Ἀντιπαραθέτει τὰ γλυπτά τῆς Ἀκρόπολης, τὸν Ποσειδῶνα τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου, πλάι σὲ μεγαλόπρεπα κεφάλια Κρητικῶν, τὸν Μοσχοφόρο πλάι σ' ἓνα νεαρό βοσκό. Αὐτὴ ἡ σειρά τῶν φωτογρα-

φιών της, θά κάνει τό γύρο του κόσμου, δημοσιευμένη από τά έγκυρότερα περιοδικά (LIFE, NATIONAL GEOGRAPHIC, κ.τ.λ.). Μέ αυτές τίς ίδιες φωτογραφίες θά στολήσει τό 1939 τό Έλληνικό περίπτερο τής Διεθνή Έκθεση τής Νέας Υόρκης, πού ό Όργανισμός Τουρισμού τής άνέθεσε νά διακομήσει. Ό δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος τή βρίσκει μαζί μέ τόν άντρα της στή Νέα Υόρκη καί άποκλείονται εκεί.

Καινούργιο ξεκίνημα, νέος κύκλος σπουδών, κοντά σέ διακεκριμένες προσωπικότητες τής Άμερικής γιά προηγμένη τεχνική τής φωτογραφίας. Σπουδάζει διακόσμηση στό Πανεπιστήμιο τής Νέας Υόρκης καί άσχολείται μέ τήν κεραμική. Γνωστά Μουσεία του νέου Κόσμου, όπως τό METROPOLITAN καί τό Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης καί άλλα, τής άνοίγουν τίς πόρτες τους γιά έκθέσεις. Τήν παραδέχονται, τήν ένθαρρύνουν. Μέ τήν τέχνη της βοηθεί στήν προώθηση τών Έλληνικών θεμάτων καί γίνεται ή άνεπίσημη πρέσβειρα του ύποδουλωμένου λαού μας. Η ίδια άποκτά φήμη καί άναγνώριση. Οί Ξενητεμένοι Έλληνες βρίσκουν στό μικρό άτελιέ της ένα ζεστό, φιλόξενο στέκι: ό Μητρόπουλος, ό Παπανικολάου, ό Κοτζιάς. Τούς άποθανατίζει μέ τόν φακό της. Συγχρόνως εργάζεται σάν διακοσμήτρια. Ζωγραφίζει με άριστουργηματικό τρόπο κεραμικά μέ ελληνικά μοτίβα καί ISNIK, πότε άντιγράφοντας μουσειακά κομμάτια καί πότε σχεδιάζοντας δικά της. Μία γόνιμη δημιουργική ζωή, συνυφασμένη μέ σκληρό μόχθο.

Το 1966 τό ζεύγος Σεραϊδάρη γυρίζει στήν Ελλάδα.

Η θύμηση τής θαυμάσιας φωτογραφίας της δέν έχει σβύσει. Κάποιοι τήν άποζητούν καί άναρωτιούνται πού νά βρίσκεται ή «NELLY'S» καί τί έγινε τό θαυμάσιο έργο της. Καί μέσα από τίς στήλες του Τήλεφου τής «Καθημερινής» τήν άνακαλύπτουν. Τό πολύτιμο άρχείο της σώζεται στό μεγαλύτερο μέρος του μεθοδικά ταξινομημένο.

Άπό τήν θαυμάσια δουλειά της, σταχυολογοΰμε πορτραίτα, τοπεΐα, άρχαιολογικούς χώρους, προσφυγικούς καταυλισμούς, τίς Δελφικές έορτές γιά τίς όποιες είχε καί τήν άποκλειστικότητα.

Τό Υπουργείο Πολιτισμού καί Έπιστημών γύρισε μία ταινία μισής ώρας γιά τό ζεύγος Σεραϊδάρη, πού κατά γενική όμολογία είναι από τίς καλύτερες του είδους πού έδειξε ή τηλεόραση, ενώ τό Τρίτο πρόγραμμα έβγαλε στον άέρα δύο συνεντεύξεις πού πήρε από τή «NELLY'S» ό Άγραφιώτης, όπou ό κριτικός Ξανθάκης άξιολογεί τήν έργασία της καί καταλήγει έξαιρόντας τή μοναδικότητα τής προσφοράς της στό φωτογραφικό τομέα.

Στήν προσωπική του άφιέρωση στό βιβλίο «Άσάλευτη Ζωή» ό μέγας μας ποιητής Κωστής Παλαμάς τής γράφει:

«Στήν καλή Νέλλη γιά τήν έξοχη τέχνη της πού ζωντανεύει, καί γιά τήν μεγάλη της καλωσύνη πού είναι καί αύτή ζωή».

Άθήναι 22 Φεβρουαρίου 1936

ΦΩΦΩ ΜΑΥΡΙΚΙΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΕΝΑΚΗΣ

Ὁ Κωνσταντῖνος Μπενάκης, γιός τοῦ ἰδρυτοῦ τοῦ Μουσείου Ἀντωνίου Ε. Μπενάκη, ὑπῆρξε Ἀντιπρόεδρος τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μουσείου ἀπό τῆς 23ης Μαρτίου 1948 μέχρι τῆς 29ης Ὀκτωβρίου 1954 καί Πρόεδρος μετά τόν θάνατον τοῦ πατέρα του ἀπό τῆς 29 Ὀκτωβρίου 1954 μέχρι τοῦ θανάτου του τῆς 4ης Νοεμβρίου 1962.

Καθ' ὄλον αὐτό τό διάστημα τῶν 14 ἐτῶν παρ' ὄλες τίς πολλές καί δύσκολες ἀσχολίες του ἐργάστηκε μέ ἀγάπην καί ἐνθουσιασμό εἰς τήν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Μουσείου.

Ἡ τόσο πρόωρη ἀπώλειά του, στέρησε τό Μουσεῖο ἀπό τήν πολυτιμὴ ζωντανή παρουσία του, τήν καλωσύνη καί τήν φιλοφροσύνη του.

Ἡ ἀδυσώπητη μοῖρα τῶν ἀνθρώπων, ἔκοψε τό νῆμα τῆς ζωῆς ἐνός τόσο ζωντανοῦ καί χρησίμου νέου ἀνθρώπου.

Ὁ Κωνσταντῖνος Μπενάκης, εἶναι μετά τόν Πατέρα του ὁ μεγαλύτερος δωρητής τοῦ Μουσείου.

Μέ τῆ σύντομη διαθήκη του, γραμμένη στό κρεβάτι τοῦ πόνου σέ μιὰ Κλινικὴ τοῦ Λονδίνου, ἀπό ὅπου καί ἔφυγε ἀπό τῆ ζωὴ, ἄφησε τό Μουσεῖο Γενικό Κληρονόμο του. Ἡ Κληρονομία αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τό ἀνεκτιμήτου ἀξίας ἀγρόκτημα στό Σοῦλι-Μαραθῶνας, καί τήν παραλία Σχοινιά, τήν ὠραιότερη Θάλασσα τοῦ Λεκανοπεδίου τῆς Ἀττικῆς.

Ἡ πλήρης ἀξιοποίηση τῶν περιουσιακῶν αὐτῶν στοιχείων ὅταν μιὰ μέρα θά καταστεῖ δυνατὴ, θά λύσει τελικὰ τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει τό Μουσεῖο.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΗΝΙΑΤΗ

*Άπόσπασμα από τόν λόγο πού έκφωνήθηκε
άπό τόν Χρ. Ζαλοκώστα στή Συνέλευση τών
«Φίλων του Μουσείου Μπενάκη» στίς 27.3.1963*

Ό Κωνσταντίνος Μπενάκης γεννήθηκε τό 1905.

Έπέρασε τά μαθητικά του χρόνια στήν Άλεξάνδρεια, ύστερα σπούδασε στήν Όξφόρδη καί πήρε από τό έδω Πανεπιστήμιο δίπλωμα Νομικής. Όσο νά άνδρωθή ήταν ένα πλάσμα ζωηρό, άεικίνητο, ριψοκίνδυνο, μέ τό σώμα του παντού σημαδεμένο από πληγές. Μικρός δέν έδειχνε καθόλου πόσο γρήγορα θά ώριμαζε σ' ένα ήρεμον, ίσορροπημένον άνδρα.

Καθώς θέλησε ή Μοίρα γιά τούς νέους τής γενεάς του, έκαμε πολλά χρόνια στρατιώτης. Έφοίτησε στήν Σχολή Έφεδρων άξιωματικών καί ύπηρετήσε στό Όπικό. Ό Σεπτέμβριος του 1940 τόν εύρηκε άνθυπίαρχο στήν Μακεδονία άπ' όπου έστάλη άμέσως στήν Όπειρο. Κατά τόν Άλβανικό Πόλεμο διεκρίθη γιά τήν γενναϊότητά του στό μέτωπο του Πόγραδετς.

Τά χρόνια τής Κατοχής ό Κωνσταντίνος Μπενάκης άναστατωμένος άπό τήν άνθρωποσοφαγή πού έκαναν οί Ναζήδες στήν ύπαιθρο, άναστατωμένος άπό τίς καταστροφές πού γίνονταν σ' όλα τά πολιτισμένα έργα, όσα είχε δημιουργήσει ό Έλληνικός λαός επί έναν αιώνα σκληρής δουλειάς μέ τά φτωχά του μέσα, άποφάσισε ν' άνεβή στά βουνά.

Τήν έποχή εκείνη ό στρατάρχης Παπάγος είχε στείλει στή Θεσσαλία τόν στρατηγό Τσίτουρα νά συντονίσει τήν Άντίσταση, ένώνοντας τόν Ζέρβα μέ τό ΕΑΜ καί τόν Ψαρρό. Ό Κωνσταντίνος ξεκίνησε μέ 15 άλλους άξιωματικούς καί τόν δημοσιογράφο Πάνο Κόκκα καί κατάφεραν μέ πλαστές ταυτότητες νά φθάσουν στό Περιούλι τής Θεσσαλίας, εκεί όπου εύρίσκετο τό λεγόμενο Κοινό Στρατηγείο καί ή Άγγλική άποστολή, μέ τόν περιώνυμο Κρίς WOODHOUSE. Ό Κρίς ήταν άπό τήν Αίγυπτο οίκογενειακός φίλος τών Μπενάκη, καί μόλις είδε τόν Κωνσταντίνο τόν έπήρε κοντά του ώς έμπιστο διερμηνέα. Μάταια προσπάθησε τότε ό Μπενάκης νά πείσει τήν Άγγλική άποστολή νά έγκολπωθί τό σχέδιο Παπάγου.

Τό καλοκαίρι 1944 άπεσταλμένος του Στρατηγείου Μέσης Άνατολής ζήτησε άπό τόν Κωνσταντίνο νά αναλάβη μαζί μέ τόν Γιώργο Παππά τή διοίκηση τής Όπηρεσίας Πληροφοριών καί Σαμποτάζ τών Συμμάχων στήν Έλλάδα, πού εύρίσκετο τελείως άποδιοργανωμένη, μετά τή σύλληψη τής άσύγκριτης ομάδος Άδάμ. Ό Μπενάκης δόθηκε εις τό έργο αυτό μέ όλα του τήν ψυχή καί πολύ γρήγορα κατόρθωσε

νά λειτουργήση μιά πολυάνθρωπη ύπηρεσία μέ τήν όποία επάνδρωσε άσυρμάτους, όμάδες στρατιωτικών καί ναυτικών πληροφοριών, ύπηρεσία Τύπου πού εξέδωσε τήν μοναδική στήν κατεχομένη Εύρώπη ήμερησία παράνομη έφημερίδα τήν ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, καί τέλος κατά διαταγήν του στρατιωτικού διοικητού Άθηνών στρατηγού Σηπλιωτοπούλου μετέτρεψε τό 9ο συνεργείο σαμποτάζ σέ Άντισαμποτέρ γιά νά χαλάση τίς δύο πλωτές δεξαμενές καί τό πετρελαιοφόρο ΚΝΥDSEN μέ τά όποια είχαν σκοπό οί Γερμανοί φεύγοντας από τήν Έλλάδα νά φράξουν τόν λιμένα του Πειραιώς καί μαζί μέ τήν καταστροφή αύτών βούλιαξε καί τό Ιταλικό άντιτορπιλικό SAN MARINO.

Όλα αύτά φαίνονται λεπτομερώς σέ 2 εκθέσεις πού συνέταξαν ό Κωνσταντίνος Μπενάκης καθώς καί σέ 500 τηλεγραφήματα πού άντηλλάγησαν μεταξύ Άθηνών καί Στρατηγείου Μέσης Άνατολής.

Οί κίνδυνοι, οί δυσκολίες, οί εϋθύνες έδιναν τήν εύκαιρία νά εκδηλώνονται οί άρετές καί τά πολύτιμα χαρίσματα του Κωνσταντίνου. Πραγματικά ήταν προικισμένος μέ άρετές Άρχηγού. Ποτέ δέν άφησε σέ άλλους τήν εϋθύνη μιδς δύσκολης άποφάσεως καί ποτέ δέν έγκατέλειψε άκάλυπτους τούς συνεργάτες του. Μέ άρχοντική ψυχραιμία καί άκλόνητη έπιμονή εξακολουθοϋσε νά άγωνίζεται καί όταν οί κίνδυνοι έγιναν θανάσιμοι. Ένα πρωί τής 4 Σεπτεμβρίου άξιωματικοί του πυροβολικού περίμεναν 3 συνδέσμους γιά νά συννενοηθούν γιά τίς έπιχειρήσεις πού είχαν άναλάβει: νά παραλάβη ό ταγματάρχης Δούκας βόμβες πού είχαν από τήν Αίγυπτο οί Άγγλοι, νά βυθισή ό ηλεκτρολόγος Άνδρέας Χαραλαμπόπουλος ένα άντιτορπιλικό στό Ναύσταθμο καί νά τιναχθῆ ή γερμανική άποθήκη πυρομαχικών στους Τράχωνες. Όμως οί Γερμανοί συνέλαβαν τόν Χαραλαμπόπουλο καί ό Κωνσταντίνος μέ ποδήλατο τρέχει νά είδοποιήσει τούς άξιωματικούς ότι κινδυνεύουν καί συγχρόνως σπεύδουν νά σώσουν τίς βόμβες πού είχε κρύψει σέ μιά άποθήκη ό Δούκας. Έπρεπε νά προλάβουν πριν λυγίσει στά βασανιστήρια ό ήρωϊκός Χαραλαμπόπουλος. Όταν εφθασαν στην άποθήκη τής Μενάνδρου οί Γερμανοί, οί βόμβες είχαν ήδη μεταφερθεί άλλοϋ.

Ό μαρτυρικός Χαραλαμπόπουλος βρέθηκε στά λιόσια νεκρός μέ κομμένα χέρια, θρυμματισμένα πόδια, χυμένα μάτια.

Η παρέμβασις του Μπενάκη καί τών συνεργατών του έσωσε τήν Τηλεφωνική καί Ηλεκτρική Έταιρία πού επρόκειτο νά καταστραφοϋν τό δέ δίκτυο άσυρμάτων του Μπενάκη τόν τελευταίο μήνα τής Κατοχής υπήρξε ή μόνη έθνική επικοινωνία μας μέ τή Μέση Άνατολή.

Τό τελευταίο τετράμηνο τό Στρατηγείο Μέσης Άνατολής δεν κατόρθωσε νά στείλει χρήματα γιά νά καλυφθούν οί δαπάνες καί μέ άπειρες δυσκολίες καί κινδύνους ό Κωνσταντίνος άνέλαβε νά συγκεντρώνει έκείνος τά χρήματα πού έχρειάζοντο.

Πάντοτε μετριόφρων γιά τό έργο πού είχε επιτελέσει, αλλά καί μέ ένα παράπονο γιά τό Έλληνικό Κράτος πού είχε κάνει ώραφα χειρονο-

μία όταν η Άγγλική Κυβέρνησις τοῦ ἀπέμεινε ἀνώτατο παράσημο. Τό ἐπέστρεψε λέγοντας ὅτι δέν μπορεῖ νά τό δεχθῆ, ἐφόσον ἡ δική του, ἡ Ἑλληνική Κυβέρνησις δέν τόν ἔκρινεν ἀξιο γιά νά τόν παρασημοφορήσῃ.

Μέχρι τίς τελευταῖες του στιγμές, στό νοσοκομεῖο τοῦ Λονδίνου, διατηροῦσε τό ἀρρενωπό ὕφος πού εἶχε κληρονομήσει ἀπό τόν πατέρα του καί τά ἴσια μάτια πού διαλαλοῦσαν τήν τιμιότητα τοῦ χαρακτήρα του. Εἶχε τήν ἐντύπωση πώς κάποιο ἀστρο τά ἐφώτιζε, τό ἀστρο τῆς καλοσύνης.

